

Magdalena

Dona condemnada per bruixeria (Cervera, 1617)

Josep M. Llobet i Portella

A Cervera, l'any 1617, una dona anomenada Magdalena, que era esposa de Salvador Cuberes, veí de Montclar, va ser inculpada de bruixa fetillera, haver tingut tractes impúdics amb el dimoni, haver ocasionat danys als fruits i la mort de criatures i, a més, altres crims. Jutjada el dia 4 de juny per un consell judicatiu cerverí, va ser condemnada a ser torturada i, després, penjada pel coll fins que morís.

La sentència fou executada immediatament i, pocs dies després, Jaume Rosier, botxí de Cardona, reconeixia haver rebut 8 lliures que eren l'import dels treballs de torturar i penjar la condemnada.

Magdalena, uns mesos abans, havia fugit de la presó de Montclar, on es trobava detinguda sota l'acusació de ser bruixa, i s'havia refugiat a Cervera. Coneguda l'acusació per les autoritats cerverines, fou novament detinguda i portada a la presó de la vila, on va romandre fins a ser jutjada i executada. Si bé el senyor de Montclar la va reclamar per poder-la jutjar, el consell municipal cerverí va decidir que fos jutjada per les autoritats locals d'acord amb els privilegis reials que els monarques havien concedit a la població.

Aquest procés de bruixeria contra la Magdalena cal situar-lo en un context històric advers, que compregué des dels anys quaranta del segle XVI fins als mateixos anys del segle següent, durant el qual tingueren lloc una sèrie de males collites, prevencions contra la pesta i sovintejudes actuacions dels bandolers.

Entre aquestes últimes, destaca el robatori perpetrat per l'italià Pere Barbeta prop de la població de Pomar, el qual, amb l'ajut d'un centenar de companys, el dia 30 de desembre de 1613, s'endugué bona part de cent onze càrregues de moneda de plata que, per ordre del rei, eren conduïdes a Barcelona. En un primer temps, aquest bandoler va aconseguir fugir als estats pontificis, però, l'any 1615, detingut i conduït a Barcelona, l'any següent fou jutjat i executat.

En aquest context de violència i inseguretat, sembla que la bruixeria fou una de les preocupacions constants dels cerverins. Així ho fa creure el fet que, a Cervera, almenys sis dones fossin jutjades per bruixeria, encara que només hem pogut documentar una condemna a mort: la de la Magdalena.

Façana de la Paeria de Cervera, lloc on se celebraven els consells de judicatura i on hi havia la presó. Foto: Jordi Prat

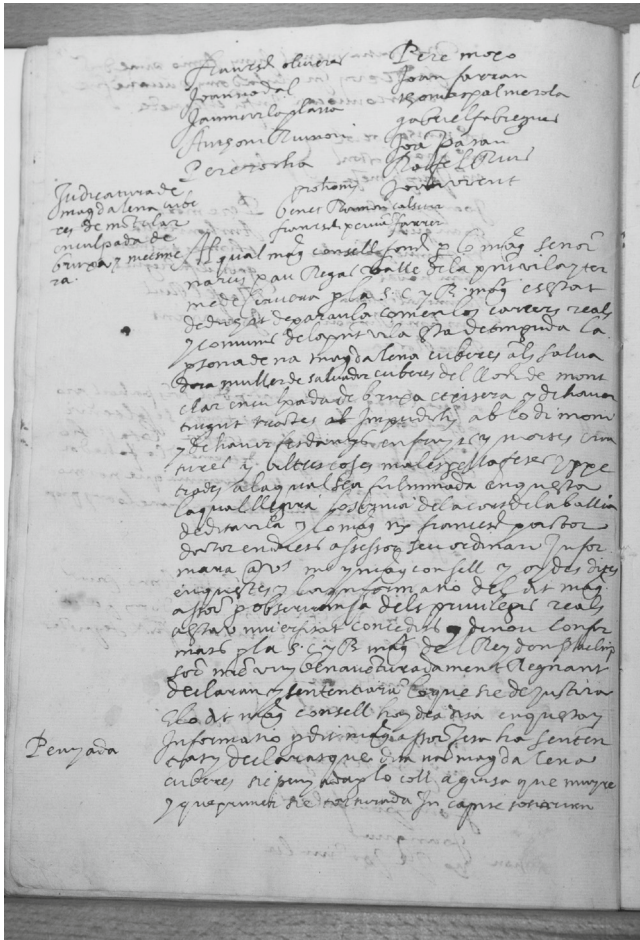
El primer judici d'aquest tipus que coneixem se celebrà l'any 1545. La inculpada es deia Margarida i era esposa d'Antoni Millier, de la vall d'Assua. Quant als càrrecs que se li formularen, només sabem que era acusada de ser bruixa, però les proves devien ser molt poc convincents, ja que el tribunal acordà alliberar-la.

Tres anys després, però, els cerverins es mostraren novament preocupats per les bruixes. Per tal de poder-les identificar, els paers de la població proposaren al consell municipal, en dues ocasions, fer venir a la vila un home de Flix que les coneixia, però la proposta fou ambdues vegades rebutjada.

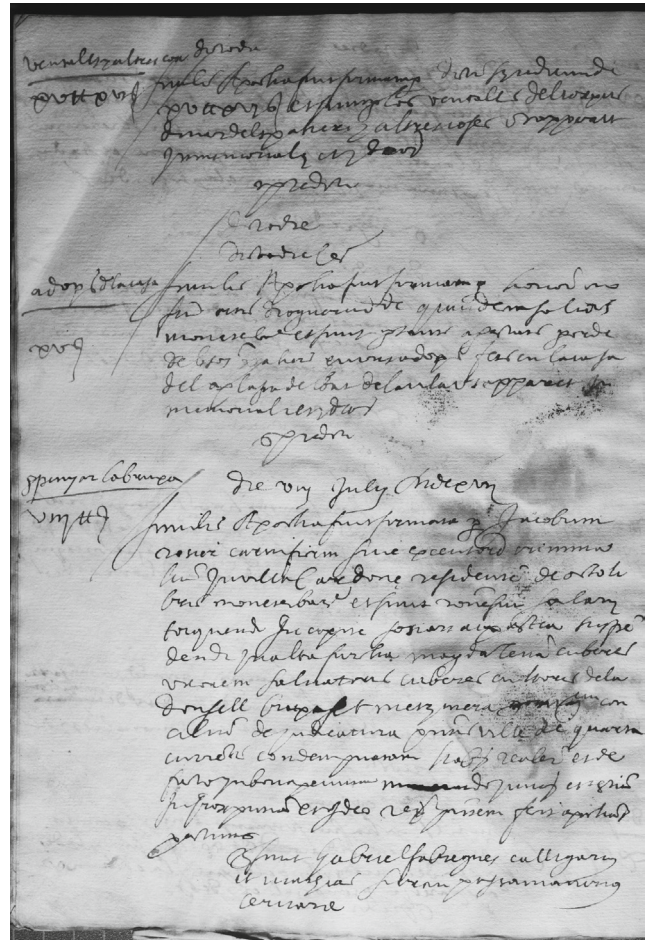
ANY	NOM	NOM DEL MARIT	PROCEDÈNCIA	SENTÈNCIA
1545	Margarida	Antoni Millier	Vall d'Assua	Llibertat
1548	Maria	-----	França	Desterrament
1617	Magdalena	Salvador Cuberes	Montclar	Mort
1617	Magdalena	Antoni Vilaplana	-----	Llibertat
1620	Caterina	Joan Guerau	Cervera	Llibertat sota fiança
1640	Margarida	Magí Mestre	Cervera	Desterrament

Troben documentats 6 judicis de dones acusades de ser bruixes i haver comès crims de naturalesa diversa. De totes elles, només una va ser condemnada a morir penjada mentre les altres van ser alliberades o desterrades.

Font: Josep M. LLOBET I PORTELLA, «Els cerverins, els diables i les bruixes (segles XV-XIX)» a Religiositat popular a Catalunya i als Pirineus (segles XV-XX), Cervera UNED, Centre Associat, 1998

1617, juny, 4. Cervera
 El consell municipal de Cervera sentència Magdalena, esposa de Salvador Cuberes, de Montclar, acusada de ser bruixa i metzinera, a ser torturada i, després, penjada pel coll fins que mori.
 ACS, FM, Consells, 1617, f. 18

1617, juliol, 8. Cervera
 Jaume Rosier, botxí de Cardona, reconeix haver rebut 8 lliures, que són l'import dels treballs de torturar i penjar Magdalena, esposa de Salvador Cuberes.
 ACS, FM, Èpoques ordinàries, 1617, s.f.

Aquell mateix anys 1548, va ser jutjada una dona francesa que es deia Maria, la qual havia estada acusada de diversos crims i de ser bruixa. Tampoc en aquesta ocasió la sentència fou excessivament severa, ja que només se li ordenà que abandonés la vila de Cervera i el seu terme.

L'any 1617, tingué lloc el procés. la condemna a mort i l'execució de la bruixa Magdalena que ja hem comentat. En canvi, aquell mateix any, el consell municipal cerverí acordà que una dona que es deia també Magdalena i era esposa d'Antoni Vilaplana, la qual havia estada acusada de ser bruixa i metzinera, fos alliberada.

L'any 1620, el consell municipal de Cervera jutjà una altra bruixa. Es deia Caterina –hom l'anomenava també “la barbuda”–, era

esposa de Joan Guerau, pagès de la població, i estava acusada d'haver causat la mort d'una criatura de quatre mesos i de dos animals de labor, a més d'altres delictes. Malgrat la gravetat de les inculpacions, el tribunal acordà alliberar-la sota fiança de cent lliures.

L'últim judici per bruixeria celebrat a Cervera que coneixem tingué lloc a l'inici de l'any 1640. La inculpada, en aquella ocasió, es deia Margarida, era esposa de Magi Mestre, un treballador de la població, i havia estat acusada de metzinera o bruixa. La pena que se li imposà només va ser cinc anys de desterrament de la vila i el seu terme.

